

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2014

Μάθημα: Νέα Ελληνικά

Τάξη: Β΄ Γυμνασίου

Ημερομηνία: 12/ 06/ 2014

Χρόνος εξέτασης: 2 ώρες

- Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από τέσσερις (4) σελίδες. Όλες οι ερωτήσεις να απαντηθούν στα φύλλα εξέτασης.
- Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από δύο (2) μέρη. Να απαντήσετε σε ΟΛΑ τα μέρη και σε ΟΛΑ τα ερωτήματα.
- Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού.

ΜΕΡΟΣ Α': ΓΛΩΣΣΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 14)

ΚΕΙΜΕΝΟ 1ΦιλίαΒικιπαίδεια, *Η ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια*

Φιλία ονομάζεται η σχέση μεταξύ δύο ή περισσότερων ανθρώπων, με κύριο χαρακτηριστικό την αμοιβαία πλατωνική αγάπη, αφοσίωση και κατανόηση, χωρίς κατ' ανάγκη να υπάρχει συμφέρον, κίνητρο ή ανώτερος στόχος.

Η φιλία βοηθάει σημαντικά στην κοινωνικοποίηση των παιδιών και στην ανάπτυξη υγιών σχέσεων στους ενήλικες. Παίζει ρόλο στην ανάπτυξη του ατόμου, της προσωπικότητας, της σωματικής και ψυχικής υγείας.

Οι φιλίες είναι γεγονός ότι αποτελούν ένα σημαντικό και αναπόσπαστο μέρος της ζωής μας. Είναι όμως γεγονός ότι η φιλία δεν είναι μια εύκολη ή απλή υπόθεση. Για πολλούς ανθρώπους το να κάνουν ή να διατηρούν φίλους είναι δύσκολο. Το να έχει κάποιος αληθινούς φίλους, είναι μεγάλη υπόθεση. Πότε όμως είναι μια φιλία αληθινή, προορισμένη να αντέξει στις τρικυμίες του χρόνου, και πότε είναι απλά και μόνο μια «παρέα», που σήμερα είναι και αύριο δε θα είναι; Το βασικό που πρέπει κάποιος να κοιτάξει, για να διαχωρίσει αυτές τις δύο καταστάσεις, είναι τα κίνητρα. Σε μιαν αληθινή φιλία, βρίσκομαι μαζί με τον άλλο άνθρωπο, για να μοιραστούμε την ίδια τη ζωή, τις χαρές και τις λύπες της. Ο αληθινός φίλος είναι συνοδοιπόρος μου, όχι μόνο στις εύκολες και ευχάριστες στιγμές, αλλά επίσης στις αναπόφευκτες περιόδους θλίψης και δυσκολίας. Σε μια γνήσια φιλία υπάρχει ο αμοιβαίος σεβασμός, ώστε να υπάρχει ώρα και χώρος, για να εκφραστούν όλοι. Είναι όμως παράλληλα έτοιμος να σεβαστεί τις επιλογές μας, έστω και αν διαφωνεί, χωρίς να φύγει από το πλευρό μας.

Αντιθέτως, όταν μιλάμε για «σκέτη παρέα» τα κίνητρα είναι διαφορετικά. Εδώ δε συναντιόμαστε, για να μοιραστούμε τη ζωή στην ολότητά της, αλλά μόνο για να ευχαριστηθούμε με κάποια συγκεκριμένα πράγματα, πρόσκαιρα πράγματα, που τυγχάνει να μας αρέσουν και των δύο. Σε τέτοιες σχέσεις γνωρίζουμε κατά βάθος ότι υπάρχουν όρια στο τι μπορούμε να μοιραστούμε με τον άλλο. Όταν πια ο ένας από τους δύο βαρεθεί ή αν προκύψει εν τω μεταξύ κάποια διαφωνία, η «φιλία» αυτή εξανεμίζεται. Καθένας είναι ελεύθερος να επιλέξει τον φίλο του και αυτό να το κάνει με πολλή προσοχή γιατί σήμερα σπανίζουν οι αληθινοί φίλοι.

Ευστράτιος Παπάνης, Ψυχολόγος

Η ηλεκτρονική φιλία**Πρέπει να επιζητούμε την «ηλεκτρονική φιλία»;**

Η «ηλεκτρονική φιλία», δηλαδή η συνομιλία με φίλους ή η δημιουργία καινούργιων φίλων μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή είναι πολύ διαδεδομένη στις μέρες μας. Θα λέγαμε πως η «ηλεκτρονική φιλία» υπάρχει σήμερα σε μεγάλο βαθμό, διότι με την ανάπτυξη της τεχνολογίας τα περισσότερα σπίτια έχουν ηλεκτρονικούς υπολογιστές, οι οποίοι διαθέτουν: internet, facebook, Skype κτλ. Είναι ένας πιο εύκολος τρόπος ανθρώπινης επαφής.

Στη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών, όπως και στην «ηλεκτρονική φιλία» υπάρχουν θετικά και αρνητικά. Αυτό που γίνεται εμφανές στην «ηλεκτρονική φιλία» και το χαρακτηρίζουμε ως αρνητικό είναι η συναναστροφή που έχουν τα παιδιά καθώς και οι ενήλικες με αγνώστους, δηλαδή η συνομιλία με κάποιον που ίσως έχει ένα κίνητρο που εμείς δεν μπορούμε να το ξέρουμε, όπως η προσπάθεια του ηλεκτρονικού φίλου να μας παρασύρει σε άσχημα πράγματα. Γι' αυτόν τον λόγο δεν πρέπει να δίνουμε προσωπικά μας στοιχεία σε τέτοιους εικονικούς, ψεύτικους φίλους, γιατί δεν ξέρουμε τις πραγματικές προθέσεις τους. Καλό θα ήταν λοιπόν να υπάρχει «κανονική» επαφή με τους ανθρώπους, επειδή έτσι δε χάνονται τα συναισθήματα που οι άλλοι μέσω του υπολογιστή δεν μπορούν να διακρίνουν. Επίσης λόγω της «ηλεκτρονικής φιλίας» πολλά παιδιά καθηλώνονται μπροστά από τους υπολογιστές για ώρες και δεν έρχονται σε επαφή με τους γύρω τους, απομονώνονται, γίνονται μοναχικά, απόμακρα και νευρικά, ζούνε στον δικό τους κόσμο τον πλαστό, δηλαδή αποκτούν έναν εικονικό και ψεύτικο κόσμο.

Το συμπέρασμα είναι πως πρέπει να προσέχουμε ιδιαίτερα με ποιους μιλάμε, γιατί όσους φίλους και αν έχουμε αποκτήσει στον υπολογιστή δεν σημαίνει πως αυτοί θα είναι πραγματικοί φίλοι μας, διότι δεν παύουν να είναι εικονικά πρόσωπα που δε γνωρίζουμε τον πραγματικό τους εαυτό.

Η φιλία είναι ό,τι πιο πολύτιμο υπάρχει στον κόσμο και κανένας δεν μπορεί να την κερδίσει εύκολα. Θα πρέπει να κάνει πολλές προσπάθειες, για να μας αποδείξει το τι πραγματικά αξίζει.

Κουρουμπλή Μοσχουλίνα, Κουλουμπή Βέρα, Β1

Ερωτήσεις Κατανόησης:

1. Να καταγράψεις τη διαφορά που υπάρχει στο περιεχόμενο των δύο κειμένων κάνοντας αναφορά σε συγκεκριμένα στοιχεία. **(μον.1)**
2. Ποιο είναι το επικοινωνιακό πλαίσιο (πομπός- δέκτης- πηγή - ύφος) μέσα στο οποίο παράγονται τα δύο κείμενα; **(μον.1)**

Οργάνωση Κειμένου:

3. α) Ποιος είναι ο τρόπος ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του κειμένου 1; **(μον.0,5)**
β) Ποια είναι η θεματική πρόταση της δεύτερης παραγράφου του κειμένου 2; **(μον.0,5)**

Μορφοσυντακτικά Φαινόμενα:

4. Στις πιο κάτω προτάσεις να βρεις **το υποκείμενο** των υπογραμμισμένων ρημάτων και να γράψεις **τη μορφή του**. **(μον.1)**
 - Δεν πρέπει να δίνουμε προσωπικά μας στοιχεία σε τέτοιους εικονικούς, ψεύτικους φίλους.
 - Ο αληθινός φίλος είναι συνοδοιπόρος μου, όχι μόνο στις εύκολες αλλά και στις δύσκολες στιγμές.

5. «μεγάλο βαθμό», «πιο εύκολος τρόπος»

Να σχηματίσεις μονολεκτικά τον συγκριτικό και απόλυτο υπερθετικό βαθμό των πιο πάνω επιθέτων στην ίδια πτώση και στον ίδιο αριθμό που βρίσκονται. (μον.1)

Λεξιλογικές ασκήσεις:

6. «εμφανές», «κατανόηση»

α) Να εντοπίσεις και να καταγράψεις το α' και β' συνθετικό των πιο πάνω λέξεων.

β) Να σχηματίσεις μία νέα σύνθετη λέξη, χρησιμοποιώντας το ίδιο α' συνθετικό της κάθε λέξης που σου δίνεται πιο πάνω. (μον.1)

Παραγωγή Γραπτού Επικοινωνιακού Λόγου:

(μον.8)

Να γράψεις ένα άρθρο για το περιοδικό του σχολείου σου στο οποίο να αναφέρεις γιατί η φιλία είναι σημαντική στη ζωή μας.

ΜΕΡΟΣ Β': ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 6)

ΚΕΙΜΕΝΑ

Σώτη Τριανταφύλλου, «Πιτσιμπούργκο»

Χίος, 27 Δεκέμβρη 1913

Δημοστένη μου, ελπίζω η επιστολή μου να σε βρίσκει καλά. Τηλέφωνα εβάλανε αλλά είν' δύσκολο να πιάσεις. Την Αιγνούσσα πιάνεις μονάχα. Γιατί, Δημοστένη μου, δε γυρίζεις να δουλέψεις στα μαντερίνια; Οι Τούρκοι φύγανε, οι περισσότεροι άντρες είναι κι αυτοί φευγάτοι στα παπύρια, χρειάζονται χέρια στα μαντερίνια και στη μαστίχα. Πέρασα μαύρα Χριστούγεννα, μοναχή μου, κλεισμένη στο σπίτι, κι όζω λύσσιαξε το ξεροβόρι και το σιτζίμι, σ' το λέω Δημοστένη, το νερό έχει ποτίσει πια το σοβά, θα γείρει το ντουβάρι και θα με πλακώσει.

Τη νύχτα των Χριστουγέννων έπεσε κεραυνός στον ανεμόμυλο του Μερούση και σκότωσε μια γελάδα και μια προβατίνα. Η Ειρήνη, ο θειός, η θειά, η Μαριόγκα πήγαν στο γλέντι στο Βουνάκι, αλλ' εγώ εν ήθελα να παιζογλαντίσω. Η ψυχή μου είναι μαύρη και μαργώνω εδώ μέσα, εψές εσκεπάστηκα με τρεις μπατανίες, τη μιαν πάνω στην άλλη και ετουρτούριζα. Δεν ημπορώ άλλο να κοιμούμαι μοναχή μου, ξέρω ήντα λες, πως έγινα κιόλας πίζουλη σαν τη μακαρίτισσα τη μάνα μου.

Ήντα χαμπάρια να σου ειπώ; Ότι θέλουνε να κάμουνε τις 11 Νοέμβρη εθνική γιορτή; Ότι στο καφενείο στο Βουνάκι έγινε σκυλοκαβγάς; Βγήκανε, λέει, μαχαίρια, εν ηξεύρω γιατί. Ο μπάμπας, που μεγαλοπιάνεται, μου είπε ότι στο Βροντάδο φκιάζανε προσκόπους, αλλά ήντα με μέλλει εμένα για δαύτα; Ήντα είν' οι προσκόποι;

Σήμερα ήβγα αφ' το σπίτι για να γράψω αυτό το γράμμα και να το ποστάρω και για ν' αγοράσω σαπούνη αφ' του Μαρτάκη. Ο Μαρτάκης τα διαφημίζει σ' όλο το νησί, τα λέει «σαπούνια αποκλειστικώς μόνον δι' οικογενειάρχας». Δημοστένη, ήντα σημαίνει αυτό; Εγώ δηλαδή που είμαι γυναίκα μοναχή εν ημπορώ ν' αγοράσω σαπούνη του Μαρτάκη; Λένε πως λευκαίνει τ' ασπρόρουχα και ε φέρνει φαγούρα, αλλά είναι, λένε, μόνο για οικογενειάρχες. Ήντα να κάμω;

Περιμένω γράμμα σου με το εισιτήριο του караβιού.

Ελέγκω

ΥΓ. Επειδής είπες ότι οι Αμερικάνες είναι τσαούσες, σου λέω κι εγώ ότι πολλές από την «Αδελφότητα των κυριών» της κυρίας Λαδοπούλου είναι και παραείναι τσαούσες. Εγώ εν είμαι τσαούσα που κάθομαι και περιμένω ένα εισιτήριο για παπύρι.

Σώτη Τριανταφύλλου, *Πιτσιμπούργκο*, Αιγέας, Χίος 2006 (απόσπασμα)

Ξενιτεμένο μου πουλί

Ξενιτεμένο μου πουλί και παραπονεμένο,
η ξενιτιά σε χαίρεται κι εγώ 'χω τον καημό σου.
Τι να σου στείλω, ξέने μου, τι να σου προβοδίσω.*
Μήλο αν σου στείλω σέπεται,* τριαντάφυλλο μαδιέται,
σταφύλι ξερωγιάζεται, κυδώνι μαραγκιάζει.*
Να στείλω με τα δάκρυά μου μαντίλι μουσκεμένο,
τα δάκρυά μου είναι καυτερά, και καίνε το μαντίλι.
Τι να σου στείλω, ξέने μου, τι να σου προβοδίσω;

Σηκώνομαι τη χαραυγή, γιατί ύπνο δεν ευρίσκω,
ανοίγω το παράθυρο, κοιτάζω τους διαβάτες,
κοιτάζω τις γειτόνισσες και τις καλοτυχίζω,
πώς ταχταρίζουν* τα μικρά και τα γλυκοβυζαίνουν.
Με παίρνει το παράπονο, το παραθύρι αφήνω,
και μπαίνω μέσα, κάθομαι, και μαύρα δάκρυα χύνω.

Ν.Γ. Πολίτη, *Δημοτικά τραγούδια*,
Γράμματα

*να σου προβοδίσω: να σου δώσω αποχαιρετιστήριο δώρο

* σέπεται: σαπίζει

* μαραγκιάζει: μαραίνεται

* ταχταρίζουν: χορεύουν στην αγκαλιά

Ερωτήσεις Λογοτεχνίας:

- α . Ποιο είναι το κοινό θέμα που πραγματεύονται τα δύο κείμενα; (μον. 0,5)
β. Να εντοπίσεις και να αναφέρεις τρία (3) προβλήματα που φαίνεται ότι αντιμετωπίζει η Ελέγκω στο κείμενο *Πιτσιμπούργκο*. (μον. 1,5)
- Να συσχετίσεις την επιστολή της Ελέγκως από το κείμενο *Πιτσιμπούργκο* με το δημοτικό τραγούδι «Ξενιτεμένο μου πουλί» σε ό,τι αφορά τη συναισθηματική κατάσταση των προσώπων που μιλούν. Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου με δύο (2) στοιχεία από κάθε κείμενο. (μον. 2)
- Να αναφέρεις δύο (2) αφηγηματικά μέσα που χρησιμοποιεί η Σώτη Τριανταφύλλου στο κείμενο *Πιτσιμπούργκο* για να αποδώσει τον «αυτοβιογραφικό» χαρακτήρα του κειμένου. (μον.1)
- Να εντοπίσεις και να καταγράψεις δύο (2) χαρακτηριστικά της δημοτικής ποίησης, όπως αυτά παρουσιάζονται στο δημοτικό τραγούδι «Ξενιτεμένο μου πουλί». (μον.1)

Ο Διευθυντής

Παπαντωνίου Ιάκωβος